

SWEETSPOT: จุดลงตัวระหว่างสุขภาพและเศรษฐกิจ สำหรับสถานประกอบการที่จำหน่ายแอลกอฮอล์

เรียบเรียงโดย นพ.ธนพล ประเทืองพงศ์

สาขาวิชาเวชศาสตร์ครอบครัวและเวชศาสตร์ป้องกัน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

หลังการระบาดของโควิด-19 การจัดการการบริโภคแอลกอฮอล์กลายเป็นประเด็นที่ท้าทาย ส่วนหนึ่งเกิดจากปริมาณการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อนำไปบริโภคนอกสถานที่ (off-trade) ที่เพิ่มขึ้น เช่น ร้านสะดวกซื้อ ซูเปอร์มาร์เก็ต หรือร้านขายสุรา รัฐบาลจึงต้องหาวิธีลดอันตรายที่เกิดจากการบริโภคแอลกอฮอล์ ในขณะที่เดียวกันต้องคำนึงถึงการฟื้นตัวของสถานประกอบการที่ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร้าน (on-trade) เช่น บาร์และร้านอาหาร ทำให้เกิดงานวิจัยเพื่อค้นหาแนวทางที่เรียกว่า “sweetspot” หรือจุดลงตัวระหว่างสุขภาพและเศรษฐกิจ ที่สามารถลดอันตรายจากแอลกอฮอล์โดยไม่กระทบต่อธุรกิจสถานประกอบการอย่างรุนแรง

จากงานวิจัยในยุโรปซึ่งมีการควบคุมวรรณกรรมและอภิปรายความเห็นโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้เสนอแนวทาง 4 แนวทางที่มีศักยภาพในการลดอันตรายจากการบริโภคแอลกอฮอล์ และในขณะเดียวกันยังช่วยสนับสนุนธุรกิจสถานประกอบการ

โดยแนวทางแรกคือ **การแทรกแซงด้านราคา** ซึ่งรวมถึงการเพิ่มภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และราคาขั้นต่ำต่อหน่วยแอลกอฮอล์ (Minimum Unit Pricing - MUP) มาตรการนี้มีหลักฐานสนับสนุนว่าสามารถลดการบริโภคในระดับประชากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ในสกอตแลนด์ การใช้ MUP ช่วยลดจำนวนผู้เสียชีวิตจากการบริโภคแอลกอฮอล์ และลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีปริมาณแอลกอฮอล์สูงได้ อีกทั้ง ผลกระทบที่มีต่อธุรกิจบริการนั้นมีแนวโน้มต่ำ โดยผู้เชี่ยวชาญกล่าวว่าการเพิ่มภาษีของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นจะส่งผลต่อธุรกิจแบบ off-trade มากกว่า on-trade อย่างชัดเจน

แนวทางที่สองคือ **การควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออนไลน์** แม้ว่าการศึกษเกี่ยวกับแนวทางนี้ยังมีอยู่ไม่มาก แต่ผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่า การลดความสะดวกในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านบริการจัดส่ง เช่น การเพิ่มระยะเวลาการขนส่ง การจำกัดปริมาณการซื้อในแต่ละครั้ง และมีมาตรการห้ามส่งเสริมการขายหรือลดราคาเมื่อซื้อในปริมาณมาก จะช่วยป้องกันการบริโภคที่เกินพอดีและช่วยลดจำนวนผู้ที่เลือกเปลี่ยนจากการดื่มในสถานประกอบการไปสู่การดื่มที่บ้าน ซึ่งอาจเพิ่มความเสี่ยงต่อสุขภาพและความรุนแรงในครอบครัว นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญระบุว่ามาตรการเหล่านี้ยังมีแนวโน้มที่จะช่วยดึงลูกค้ากลับมาใช้บริการในสถานที่ที่มีการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์อย่างเหมาะสม

แนวทางที่สามคือ **การปรับเปลี่ยนสถานที่ให้บริการ (Place-shaping)** แนวคิดในการใช้กฎระเบียบและนโยบายการออกใบอนุญาตเพื่อกำหนดลักษณะและประเภทของสถานประกอบการที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน โดยมีเป้าหมาย คือการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยขึ้นและส่งเสริมให้มีสถานที่สำหรับทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากการดื่มแอลกอฮอล์ เช่น สถานที่สำหรับครอบครัวหรือกิจกรรมทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่า วิธีนี้มีข้อจำกัด เนื่องจากสถานประกอบการบางแห่งอาจหลีกเลี่ยงข้อกำหนดหรือใช้ช่องโหว่ของกฎเพื่อให้ได้ใบอนุญาตมาอย่างไม่เหมาะสมและแนวทางดังกล่าวอาจไม่เกิดประโยชน์ในพื้นที่ที่มีสถานที่จำหน่ายแอลกอฮอล์หนาแน่นอยู่แล้ว

แนวทางสุดท้ายคือ **การลดความรุนแรงบริเวณพื้นที่สถานประกอบการ** ประกอบด้วยการจำกัดชั่วโมงการให้บริการแอลกอฮอล์ในช่วงตีร่วมกับการฝึกอบรมพนักงานในการจัดการกับสถานการณ์ความรุนแรง การเพิ่มการตรวจตราและบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง รวมไปถึงการทำงานร่วมกันระหว่างสถานประกอบการชุมชน และเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ถึงแม้ว่ามาตรการการเลื่อนเวลาปิดให้เร็วขึ้นจะช่วยลดความรุนแรงได้ แต่ผู้เชี่ยวชาญกลับมีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องการสนับสนุนสถานประกอบการว่า นโยบายดังกล่าวจะสอดคล้องกับเกณฑ์ “sweetspot” ในการสนับสนุนธุรกิจหรือไม่ นอกจากนี้ถึงแม้ว่าการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อจัดการกับนักดื่มจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าได้ แต่อาจต้องแลกมาด้วยการใช้ทรัพยากรที่เพิ่มมากขึ้น

โดยสรุป แนวทาง “sweetspot” เหล่านี้มุ่งเน้นการลดอันตรายจากการบริโภคแอลกอฮอล์

ในขณะเดียวกันก็สนับสนุนการดำเนินงานของธุรกิจสถานประกอบการต่าง ๆ ซึ่งหากมีการออกแบบและดำเนินการอย่างเหมาะสมในรอบด้าน แนวทางเหล่านี้สามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกได้ทั้งต่อสาธารณสุขและธุรกิจในระยะยาว

แหล่งข้อมูลอ้างอิง:

Fitzgerald N, O'Donnell R, Uny I, Martin JG, Cook M, Graham K, et al. Reducing alcohol harms whilst minimising impact on hospitality businesses: 'Sweetspot' policy options. *International Journal of Drug Policy*. 2024;129:104465.